

PÕLLUMAJANDUSE JA MAAELU ARENGU NÕUKOGU

PROTOKOLL

Tallinn

16. aprill 2008 nr 7.2-6/2

Algus kell 11.00, lõpp kell 13.30

Juhatas Andres Oopkaup
Protokollis Liina Stranberg

Võtsid osa: Tsipe Aavik, Aivar Kallas, Jaan Kallas, Toomas Kevvai, Aavo Mölder, Kaul Nurm, Kalle Reiter, Juhan Särgava, Vahur Vingissaar, Kalmer Visnapuu, Sirje Potisepp, Ermo Sepp

Puudus(id): Helir-Valdor Seeder, Ants Noot, Aado Keskpaik, Kalev Kreegipuu (asendas Üllas Hunt), Mait Klaassen, Ly Rand (asendas Mati Koppel), Ivar Sikk, Margus Timmo, Ants Varblane

Kutsutud: Jaanus Marrandi, Riigikogu maaelukomisjon; Olav Kreen, EPKK; Roomet Sõrmus, EPKK; Kristo Ristikivi, AON; Peeter Seestrand, välissuhete ja arenduse aseksantsleri kt; Toomas Remmelkoor, Hiiumaa Taluliit; Jaak Herodes, ETKL; Kristel Maidre, põllumajanduse tulupoliitika büroo juhataja; Erkki Miller, taimekasvatussaaduste büroo juhataja; Kadri Rand, taimekasvatussaaduste büroo peaspetsialist; Mai Talvik, põllumajandusturu korraldamise osakonna juhataja; Liina Jürgenson, loomakasvatussaaduste büroo juhataja; Grete Sommer, maattevõtluse büroo peaspetsialist.

Päevakord:

1. Muudatused ühtse pindalatoetuse ja energiakultuuri kasvatamise toetuse määrustes 2008. aastaks
2. Võimalikud muudatused otsetoetuse nõuetes arvestades ÜPP Tervisekontrolli teatist
3. Informatsioon avaliku arutelu kohta teemal „Enim puudustkannatavatele isikutele toiduabi jagamise tulevik”
4. Ülevaade arengutest saagikindlustusega seonduvate tegevuste kohta; AON'i ülevaade põllumajandussaaduste ja loomade kindlustamise võimalustest turuolukorras

PMANi juhatas aseksantsler Andres Oopkaup põhjusel, et minister oli koalitsiooni üldkogul. Päevakorrapunktid kinnitati.

- 1. Muudatused ühtse pindalatoetuse ja energiakultuuri kasvatamise toetuse määrustes 2008. aastaks – ülevaate andis taimekasvatussaaduste büroo juhataja Erkki Miller**

Küsimused, ettepanekud, kommentaarid:

1.1 Juhan Särgava: kui heinaseemet 2006. aastal ei toodetud, siis kas 2008. aastal toetust küsida ei saa?

Erkki Miller: ei saa, see on lahtiseotud toetus. Eelmisel aastal oli heinaseeme põllumajanduskultuuri täiendava otsetoetuse hulgas aga sel aastal on see välja tõstetud.

1.2 Särghava: kui kogu maa tuleb deklareerida toetuse jaoks ning välja joonistada põllumassiivid, siis kas ka alad väljaspool PRIA poolt tunnustatud põllumassiivi tuleb uuesti sisse võtta?

Miller: jah, need maad, mida taotleja kasutab põllumajandusliku maana, tuleks taotlusele märkida.

1.3 Kaul Nurm: kui nõudeid peab täitma kõikidel põllumajandusmaadel, ka nendel, millele toetust ei küsita, siis milline võib olla motiiv mitte küsida maale toetust?

Oopkaup: motiiv on Euroopa ühenduse nõuete tõlgendamine, mis ütlevad, et nõudeid tuleb täita kogu territooriumil sõltumata sellest, kas ta on toetuse taotluse alune või mitte.

Mai Talvik: meie erisus ja probleem tuleneb sellest, et liitumislepingu alusel on meie referentsiks 30. juuni 2003. aasta maad, mis on ÜPP toetusõiguslik ning pärast seda aega on põllumajandusmaa kasutust suurendatud ja on selliseid maid, mis on väljaspool registrit sest polnud 2003. aastal korras, kuid täna on põllumajanduslikus käibes aga sellele toetust maksta ei saa. Maad, mis on mittetoetusõiguslikud, võivad olla nii teraviljapõllud kui ka looduslikud rohumaad. Nii nagu Erkki Miller ütles, tuleb kirja panna põllumajanduslikud maad, mis on käsitletavad põlluna ja on suuremad on 0.3 hektarit. Teiseks, kui on looduslikul rohumaal osi, mida harida ei anna, sellisel juhul see ei saa olla põllumajandusmaa sellisena, et seda saaks uuesti kasutusele võtta

Lubasime PRIA koduleheküljele panna üles konkreetse vastuse, mida me kõikide osapooltega läbi arutame. Maad, mida minimaalselt sellisel määral korras hoida ei saa, ei tuleks märkida ka taotlusele.

Toimunud infopäeval PRIA selgitas, et need maad, mille puhul toetust ei taotleta ja mis on väljaspool PRIA registris olevaid massiive, nende massiivi numbriks läheb null. Peaks panema kirja need maad, mis on suuremad kui 0.3 hektarit ja ei peaks panema kirja neid maid, mida ei hooldata ja ei kavatseta põllumajandusliku maana kasutusele võtta.

1.4 Toomas Remmelkoor: küsimus paragrahv 2 artikkel 2 lõike kohta, mis puudutab saarte erisusi. PRIA-le antakse võimalus tuvastada, kas maadel on võimalik põllumajandustegevus või mitte. Probleem on selles, et täna on PRIA registrist välja arvanud maad, kus ta ei ole eelnevalt tuvastanud, kas seal on põllumajanduslik tootmine võimalik või mitte. Kas PRIA vaatab uuesti põlluregistri üle või peab maa kasutaja esitama taotluse põllupiiride uueks muutmiseks?

Oopkaup: kui põllumajandustootja esitab taotluse, siis ta peab olema veendunud, et maa, millele ta taotleb toetust, vastab määruses toodud tingimustele. PRIA kontrollib, kas tootja oli oma hinnangus õige või mitte.

Remmelkoor: tänaseks on registrist välja võetud alasid, mis peaksid tegelikult olema registris, sest need on karjatatavad ning põllumajanduslikud maad. Samas ei ole tootjatele tulnud kaalutletud alust, miks on need alad registrist välja võetud.

Oopkaup: ehk siis põhjendused on ebapiisavad. Alati on otsuse peale võimalik esitada vaie. Tänapäevaks on sisse viidud menetlussüsteem, et vaide korras lahendatakse jooksvalt tekkinud küsimusi. Muud küsimused lahendatakse läbi kohtu.

Küsimus taandub sellele, et looduses reaalselt piiri on raske tõmmata. Vaidlus käib selle üle, et osapooled toetuvad erinevatele ekspertarvamustele. Riigi risk on selles, et me maksame selle raha pärast komisjonile tagasi. Esimene 1.5 miljonit krooni on Eestilt välja mõistetud. Komisjon on juba küsinud, et mis alusel on Eesti riik jätnud tagasi nõudmata 17.5 miljonit krooni Saare-, Hiiu-, Lääne- ja Pärnumaalt ja me ei suuda garanteerida, et meilt seda raha tagasi ei nõuta.

Jaan Kallas: Brüsselis on juba otsustatud audiitorid oktoobri esimeses pooles Eestisse saata ning põhjenduseks on Eesti ajakirjanduses ilmunud artiklid.

1.5 Kalmer Visnapuu: kuidas peab tootja käituma nende maade puhul, mis PRIA on välja arvanud põllumassiivide kirjast, kuna need ei vasta praeguse ÜPP nõuetele? Praeguse määruse järgi peaks tootja võtma need maad arvele kui põllumajandusmaa, mida ta kasutab aga mille eest ta toetust ei küsi. Samal ajal ei vasta need maad ka uuele määrusele, kus öeldakse, et maad peab saama kasutusele võtta ilma lisakuludeta uuel perioodil. Kuidas peaks tootja käituma?

Oopkaup: neid maid ei saagi kasutusele võtta kuna need ei ole toetusõiguslikud.

Visnapuu: Selle määruse järgi peab ta arvele võtma need maad

Oopkaup: keegi ei keela taotlusesse märkida nulli põllumassiivi numbriga koha peale, et see on väljaspool toetusõiguslikke massiive. Mis asja keeruliseks teeb on see, et ka nendel maadel, mida põllumajandustootja kasutab peaks jälgima head põllumajandustava.

Visnapuu: kuidas peab tootja käituma, kui tal vähendati põllumassiivi poole võrra, kas ta peab teise poole metsastunud põllumaa võtma PRIAs arvele või mitte?

Oopkaup: Soovitaksin kirjutada lahtrisse karjatatav ala 5 hektarit toetusõiguslikku massiivi vastav number, karjatatav ala 5 hektarit massiivi number null

1.6 Jaak Herodes: mida loetakse lisakulutuste alla, kas sügiskülvi, keemilist tõrjet? Kui toetust ei taotleta, millised on võimalikud sanktsioonid?

Talvik: peaks kirja panema selle, mis on põllumajandusmaa. Kui esimene lõige (põllumassiivi vähendamine PRIA põllumassiivide registris) tehti 0.5se liituvuse puhul, mis oli lõdvem lähenemine kui metsaseaduses, mis ütleb, et mets hakkab 0.3sest liituvusest. Kui tootja on leppinud, et maa on seal väljas, kuid ta siiski karjab, siis see ei ole enam põllumajandusmaa, sest see on registrist väljas kuna liituvus üle 0,5se. Sellisel juhul ei peaks seda maad kirja panema. Kui tootja leiab, et PRIA senisel otsusel pole piisavat alust, on tal alati võimalik andmed uuesti taotlusele panna ning sellisel juhul võib tekkida uus vaidemenetlus.

Kui on tegemist maaga, mida tootja peab siiski toetusõiguslikuks ja paneb selle kirja, siis lisakulutuste määramisel lähtume me sellest, kui seal on näiteks üle kahe aasta niidetud, siis sinna maale võib traktoriga peale minna ja tavapärase meetodiga maad harima hakata. Kui maal on kümme aastat olnud võsa peal, siis tuleb põllule minna erineva tehnikaga. Ja need on erinevad tavapärastest maaharimise kuludest.

Herodes: aga sanktsioonid, kui toetust ei taotleta?

Talvik: see on heade põllumajandustingimuste sanktsioon, mis on üldjuhul kolm, aga midagi võib vähendada ühele või suurendada viiele protsendile toetuse maksumusest. PRIAga on räägitud, et me peaksime mittetaotletavat maad vaatlema oluliselt lõdvemalt kui seda maad, millele toetust taotletakse. Teiseks peab kirja panema need, mis on põllumajandusmaad ja potentsiaalselt käibesse tulevad. Komisjoni ametnikud on selgitanud, et selle klausli alt saaks karistada ainult juhul kui kontrolli käigus ütleb põllumajandustootja, et maa on tema oma ja hooldamata. See sõltub sellest, kes taotlust täidab.

Herodes: kas võib loota, et realselt kasutusel olev maa, mis ei olnud 2003. aastal deklareeritud maade hulgas, võib saada toetusõiguslikuks?

Talvik: jah. Kui me läheme SPS-ile ja regionaalsele skeemile ja taotlemise aastal on maa käibes, siis on variant, et see saab toetusõiguslikuks.

Oopkaup: 2003. aastal deklareeriti Eestis üle 1.2 miljoni hektari põllumajandusliku maa

Herodes: praegu räägime sellest maast, mida ei deklareeritud aga kuna see oli ettevõtte maade hulgas, siis säilib lootus, et see maa saab toetusõiguslikuks.

Talvik: PRIAs tehti andmepäring, et kui meil 830 tuhat hektarit on ühtse pindalatoetuse maad, siis umbes 10 tuhat hektarit oli sel aastal seda maad, millele taotlejad märkisid peale toetuse mittetaotlemise. Me räägime suhtelisest väikesest osast maast.

1.7 Nurm: minu ettepanek on muuta määruse teksti pikemaks ja selgemaks, et ei oleks võimalik olukord, kus kirjas on ühte moodi ja mõeldud on teist moodi. Tuleks välja tuua erandid, kus mingi teatud nõue ei kehti.

Talvik: määruse tekstis on ju öeldud, et toetusõiguslik on põllumajandusmassiivi registrisse kantud maa. Need maad, millest vahepeal rääkisime, on registrist väljas ning tunnistatud metsaks. Kui otsusega lepitakse, siis on kõik paigas.

Oopkaup: meil ei ole õigust siseriiklike õigusaktidega kirjutada Euroopa ühenduse õigust laiemaks või kitsamaks. Tõlgenduse piir peab jääma sinna, kuhu Euroopa Komisjon oma määrustega piiri paneb. Teisel juhul läheb Eesti põllumajandustootja kohtusse ja ütleb, et ministeerium on meelevaldselt vähendanud või suurendanud kellegi õigust. Lahtikirjutamistega peame jääma sellesse raami, kus me oleme. Me võime tõlgendust abiks taotlejale pakkuda.

1.8 Kalle Reiter: kui meil on massiiv, millele on põllumajandustootja toetust saanud, aga üks osa maast on arendajale maha müüdud, järelikult sellele maale toetust ei saa ja võib saada karistada.

Oopkaup: PRIA üritab praegu massiivi viia katastripõhisteks, kui põllumajandustootja seda tahab. Kui katastriüksus on vahepealt maha müüdud, siis peaks saama selle oma põllumajandusmaa hulgast välja arvata.

Talvik: taotluse peale pannakse ikkagi vastava taotlemise aasta tegevused kirja

1.9 Aivar Kallas: see põllumajandusmaa, millele tootja ei taotle toetust, peab olema hooldatud. Kui kodanikul on 2-3 aastat maa, kus ei kasva võsa ning ta seal ei karjata, siis miks ta või seda maad lihtsalt hoida, kui sellega ei juhtu mitte midagi.

Talvik: ta peaks panema kirja need üle 0.3 hektarilised maad, mida ta on võimeline hooldama

Oopkaup: siis peab tõestama, et selle maa kasutusele võtmine ei nõua täiendavaid kulutusi. Lahtiseid küsimusi on üleval ja peame Jaan Kallasega rääkima, et nendel juhtudel ei tohiks kontroll olla liiga range. Probleemsetel tükidel võib pidada võsa eemaldust hooldustöök.

1.10 Remmelkoor: 2004. aastal me deklareerisime teatud põllumajandusliku pinna ja moodustasime registri, mis on tänaseks jagunenud toetusõiguslikuks ja mittetoetusõiguslikuks. Palun tõsiselt läbi kaaluda tekst, mida me täna ütleme tootjatele paragrahv 7 ja 8 alguses, ja öelda konkreetne vastus.

Talvik: määrus on saadetud e-õigusesse saatmise ajal kõigile PMAN liikmetele ja tootjaorganisatsioonidele, kellel oli võimalus täiendusi teha. Igal aastal vaatame üle ka kohalike kontrollide märkused. Leidsime, et see oli parim, mille saime välja pakkuda ja kahjuks me enam midagi muud teha ei saa.

Nurm: eeldaksin, et me arutaksime asja enne läbi, siis pannakse tekst e-õigusesse ning siis saaks vaadata, kas tekst e-õiguses vastab sellele, mida me läbi arutasime ja kokku leppisime.

1.11 Vahur Vingissaar: noori puudutavad lahtiseotud toetused ning toetusõigused, mida ei ole praegu võimalik üle anda. Noortele on see probleemiks, kui nad võtavad üle oma vanemate talu, siis ei ole neil võimalik üle võtta kvooditoetust ega piimalehmatoetust ning ilmselt mitte ka põllukultuuride lahtiseotud osa. Tuleks töötada selle nimel, et saaks toetusõigust üle anda. Euroopa Liidu põhimäärust lugedes on see põhimõtteliselt võimalik.

Talvik: See, mis on sees Euroopa määruses, on vanade liikmesriikide SPS süsteemil, kus on registreeritud toetusõigused ehk *entitlements*'id ja nende puhul on kõik Euroopa määruses sätestatud ja reguleeritud. Meie puhul on nii, et kuna toetusõigusi koos

toetatava objektiga, ajaloolise referentsiga saab üle anda ainult esimesel taotlemise aastal ja alates teisest lahtiseotud toetuse rakendamise aastast, peaks nende üle andmine toimuma eraldi loomadest, maast vms. See nõuab seaduse muudatust, mida me praegu ette valmistame ja loodame järgmise aasta alguseks rakendada. Seda probleemi ei ole võimalik määruse tasemel rakendada.

Vingissaar: oleme leppinud sellega, et sel aastal midagi ei muutu. Palve oleks härra Marrandile, et see asi kiiresti läbi arutatakse ja vastu võetakse.

2. Võimalikud muudatused otsetoetuse nõuetes arvestades ÜPP Tervisekontrolli teatist – ülevaate andis põllumajandusturu korraldamise osakonna juhataja Mai Talvik

Talvik: kõik ettepanekud on teretulnud alates tänasest, et me ei jääks ootama seda kui seadus on e-õigusesse üles pandud. Me käsitleme seda küsimust PMANis kindlasti veel. Oopkaup: kutsun üles mõtlema toetusõiguste küsimust. Sõltumata sellest, et praegu on tootjate eelregistreerimise nõue siit välja võetud. Pärast 2013. aastat tuleb toetusõigused kõikides liikmesriikides rakendada. Toetusõigustega peaks olema kaetud müümine, pärandamine, üle andmine. See eeldab massiivset Eesti seadustesse kirjutamist. Mõistlik oleks alustada oluliselt varem ja tasapisi üritada sisse viia. Põhimõtted peaksid olema varem kokku lepitud.

2.1 Nurm: on olnud variant, et ühtsele otsemaksele üleminekut ei tule üldse uutes liikmesriikides ja kuna ühtset otsemakset on keeruline arvutada ja see on administratsioonikulukas, siis tuleks tulevikus üle minna ühtsele pindalatoetusele ühtse otsemakse asemel. Muudatused peaksid tulema vanadelt liikmesriikidelt. Kui reaalne on selline stsenaarium?

Talvik: vanadele liikmesriikidele on ette nähtud oma süsteemi ümber vaatamine. Oodatakse ajalooliselt baasilt regionaalsele baasile minekut ühtlasema makse poole. Teiseks on see, et kuna Genfis käivad Maailma Kaubandusorganisatsiooni läbirääkimised Rohelise Kastiga toetuste osas, siis komisjoni esindaja on seal öelnud, et ilmselt tuleb pärast 2013. aastat *Unique System with entitlements*, ühine süsteem koos toetusõigustega sellepärast et põllumajanduslepingust tulenevalt peavad Rohelise Kastiga meetmed olema ajalooliselt fikseeritud baasil tootja tasemel – *fixed and unchanged base on producer level*. Toetusõiguste määramine ajalooliste andmete põhjal täidaks Rohelise Kastiga põhitingimuse, mis kindlustaks ühendusele, et toetusi ei pea vähendama hakkama rahvusvahelistest kohustustest tulenevalt.

Oopkaup: mis tähendab seda, et WTOs on see variant nurka mängitud, et vanad liikmesriigid ei saa minna SAPS-i peale üle.

2.2 Visnapuu: kas referentsaasta on esimesel taotlemisaastal või 2005-2007. Kelle määrata see on?

Talvik: see on liikmesriigi valik

Oopkaup: komisjon soovib rakendada võimalikult hilist perioodi. Varase perioodi rakendamisega tekib suhteliselt palju probleeme ja see on Euroopa liikmesriikide kogemus.

Talvik: kui meie läheks esimese taotlemisaasta peale, siis meil taotlejate arv suureneb oluliselt. Sellisel juhul meil piiranguid pole ning kõik maaomanikud võivad tulla ja finantsid jagunevad kõikide peale.

Oopkaup: selles osas on meil valik vaja teha PMANi liikmetega

Visnapuu: mõlemad valikud on halvad

2.3 Vingissaar: meie seisukoht on, et suurt äri ehk börsside tekkimist vältida.

Oopkaup: Euroopa Liidus nähakse ette, et toetusõigus on põhimõtteliselt nagu aktsia, mis omandatakse selleks, et dividende saada.

Talvik: regulatsioonis on sees, et üleandmistele võib kehtestada suured lõtkud, et kui palju läheb toetusõiguste väärtusest rahvuslikku reservi tehingu pealt.

Nurm: siis tekib küsimus, kuidas hakata kasutama rahvuslikku reservi

2.4 Nurm: kui räägime minimaalsetest summadest, 1 hektar ja 250 eurot näiteks, kas see sama põhimõte võidakse rakendada ka ÜPP teise samba suhtes?

Oopkaup: seal on osad meetmed suunatud nendele, kes tahavad põllumajandustootmisest üldse loobuda. Ei usu, et seal piirang tekib.

Talvik: pindalatoetuse taotlus on kõikidele üks ning ei paista, et siin mingeid muudatusi tuleb. Kui kehtestatakse alammäär pindala mõttes, siis see on ilmselt kohanduv ka MAK raames makstavate pindalapõhiste toetuste kohta.

Nurm: see küsimus vajab selget vastust. Kui öeldakse, et see kavatsetakse teise sambasse edasi tõsta, siis oleks põhjust protestida.

Kui minimaalsed hektarid tulevad mängu otsetoetustena, siis kas minimaalse hektari tingimus võib kanduda üle ÜPP teise sambasse ja mitte olla abikõlblik?

Kevvai: see on liikmesriigi määratleda, kuhu raha läheb. Komisjon on Tervisekontrolli käigus öelnud, et Maaelu arengukavale peab enam tähelepanu pöörama bioloogilisele mitmekesisusele, bioenergiale, keskkonnale. Uued väljakutsed on defineeritud.

3. Informatsioon avaliku arutelu kohta teemal „Enim puudustkannatavatele isikutele toiduabi jagamise tulevik” – ülevaate andis taimekasvatussaaduste büroo peaspetsialist Kadri Rand

Oopkaup: on algatatud avalik diskussioon, et teada saada mis erinevate riikide turuosaliste arvamus selles küsimuses on. WTO ütleb, et toiduabi pärast WTO lepingu sõlmimist peaks olema ainult rahalisel kujul. Liikmesriigid ei tohiks likvideerida oma ladudes olevaid jääke kolmanda riigi turule.

3.1 Aavo Mölder: kas sekkumisvarude hindu tõstetakse kaks korda?

Oopkaup: sekkumiskokkuost kaob tõenäoliselt ära, sest Euroopal ei ole enam kasutada eksporditoetusi, millega oleks võimalik sekkumisladusid tühjendada. Ma arvan, et hinda ei tõsteta.

3.2 Särgava: tasuta antud toiduabi rikub pedagoogiliselt neid, kes veel midagi teha võiksid.

Nurm: igal juhul on see rohkem sotsiaalteema kui põllumajanduspoliitika teema.

3.3 Vingissaar: kas turult ostmine tähendab, et võib osta kogu Euroopa Liidu turult?

Kadri Rand: jah, tehakse riigihanked, ning osa võib võtta terve Euroopa Liit.

Oopkaup: üks ettepanek oli see, et lõpetada toiduabi ära ning teine ettepanek on see, et toiduabi oleks pigem rahapõhine. Ning kolmas variant on, et toiduabi on rahapõhine aga kui sekkumislao on, siis võiks ka seda kasutada.

Nurm: ükskõik kust osta, kas sekkumislaoilt või turult, aga kui Eesti läheb välja sõnumiga, et lõpetame üldse toiduabi maailmas ära, siis ma arvan, et nii karmide ettepanekutega ei oleks hea välja minna.

4. Ülevaade arengutest saagikindlustusega seonduvate tegevuste kohta – ülevaate andis Mai Talvik

AON'i ülevaade põllumajandussaaduste ja loomade kindlustamise võimalustest turuolukorras – ülevaate andis Kristo Ristikivi

4.1 Hunt: kui me eelmisel korral teemat arutasime olid üleval kaks varianti ning võimalus saada riigiabi korral kahjuhüvitist. Looduskahju toetus. Kas selline mudel jääb tulevikus Euroopasse alles?

Talvik: Euroopas on riigiabi reeglites looduskahju toetus olemas ja kehtestatud 2013. aastani. Praeguse seisuga oleme meie otsustanud seda mitte rakendada ning seetõttu otsime me sellist kindlustusvarianti, mis asendaks seda.

Hunt: küsimus on, kas selline kindlustusmudel läheb käima või mitte.

Talvik: kui teise toetuse (looduskahju toetuse) uuesti käiku laseme, siis ta kindlasti ei lähe käima. Ja see on siseriiklikult otsustada. Küsimus on selles, et alati jääb võimalus, et inimene tahab individuaalselt läbi rääkida kindlustusandjaga ning siis on tal teised reeglid. Kui siseneb riik, siis on kõik arvestused, riigiabi reeglitest tulenevad piirangud. Küsimus on, et mis edasi saab.

4.2 Nurm: võibolla tuleks võtta arutelusse variant, kus Eesti kehtestab sundkindlustuse ja samal ajal on sundkindlustus kontrollitud ja hallatud tootjate ühistu poolt, kuhu on võimalik täiendavalt juurde rakendada tervisekontrolli raames täiendavat summat, mis vähendaks kogu kindlustusmahu riske. Sel oleks ka see positiivne pool, et see tagaks väikeste tootjate riskidest vabanemise.

Talvik: tuletaksin meelde, et umbes kaks aastat tagasi me täpselt seda arutasime ja samad isikud laua ääres lükkasid selle tagasi.

Nurm: me ei liitnud seda ühiskindlustusega. See hirm on meil alati olnud, et meile pannakse sunnismaisus peale.

4.3 Ristikivi: täpsustuseks, et kui me räägime sundkindlustusest või ühiskindlustusest, siis kui selle aasta kahjud lähevad suuremaks kui saadud preemia, siis kõik maksavad proportsionaalselt juurde. Preemiad peavad olema alati suuremad kui väljamakstavad kahjud.

Talvik: siis me tuleme jälle selle juurde tagasi, et ütleme et on ühistuline aga kes seda kahju hindab siis? Kui riik tuleb oma rahadega sisse, siis kehtestatakse väga olulised tingimused nii põhikapitali kui kvalifikatsiooninõuded.

4.4 Visnapuu: möödunud aasta teravilja ja rapsi saagi pealt oleks summa 4% puhul 130 miljonit aastas ja 10% puhul 300 miljoni kanti. See oleks see summa, mis 15. aasta jooksul on välja makstud. Kust on see number tulnud? Tundub natuke suur. Ja kui see nii jääb, siis peaks otsima odavamaid võimalusi.

Ristikivi: aluseks saab võtta tariifimäärad, mida rakendatakse Euroopas. Eestis analoogi pole. Kes siinsetest tootjatest on huvitatud oma talu näitel selle näite läbi tegema, saadaksime teile küsimustiku, täidate selle ära ja me võtame konkreetse pakkumise teie talule. Toode peaks olema nii hea ja odav, et te tahaksite seda osta ja et see teie äritegevust aitaks. Hinnad on hinnangulised Euroopa baasil.

4.5 Vingissaar: räägiti 50 miljonist. Kas see on see, mis riik lisaks annab ja siis on võimalik juurde tuua 10% modulatsioonist kindlustusse?

Talvik: kui see skeem nii sisse jääb, siis jah.

Oopkaup: teoreetiline võimalus on 50 miljonit + 10%

Vingissaar: minu kui põllumehe jaoks oleks see kõige otsesem lahendus. Kindlustust oleks ikkagi vaja.

Oopkaup: 10% on siis, kui me paneme kõik kindlustuse peale ja siis muid erisusi rakendada ei saa. Ehk liikmesriigi määratav summa maksimummäär on see 10%.

4.6 Nurm: kahe aasta tagune arutelu sumbus selle tõttu, et öeldi, et sisse maksame solidaarselt aga välja võtame saagipõhiselt. Kui kulutused on suured, vajatakse ka suuremat kompensatsiooni. Aga sellisel juhul peab fondi ka suurema osa sisse maksuma. Mitte nii, et kõik maksavad hektaripõhiselt sisse aga saagitasemelt võetakse välja.

4.7 Talvik: sooviksime mandaati edasiseks tegevuseks.

Nurm: võiks uurida sundkindlustuse ja sellega seotud ühistegevusliku kindlustuse liini. Võiks töögrupile selle ülesande püstitada.

Oopkaup: luba valdkonnaga tegeleda on olemas aga raskem on otsustada kuhu suunda edasi minna. Võib ju kohustuslikku kindlustust uuesti käsitleda. Olen nõus, et see tehakse individuaalse saagi baasil ja selleks on vaja vähemalt 3 aasta saagi andmeid

4.8 Vingissaar: mis puudutab ühistegevust, siis tuleks küsida, kas me oleme võimelised seda ellu viima ja rakendama. Pole mõtet hakata ise asja leiutama, kui saame Leedu käest õppida.

Oopkaup: selget mandaati ei saa ja peame ise järeldusi tegema

4.9 Hunt: minu ettepanek on, et kutsuks Leedu esindaja siia tutvustama.

4.10 Oopkaup: küsiks veel, et kas me peame tihedamalt PMANi korraldama? Seni oleme me lähtunud sellest, et kui meil on teema, siis tuleme kokku.

Remmelkoor: peaksime hakkama tihedamini koos käima. Kuulama ära ka piirkonna probleeme ja vaatama tagajärgi, mis on tekkinud seoses määruste ja kohtuvaidlustega ja mis on täna sada protsenti ministeeriumi ja PRIA süü.

Tootjal on häbi, et meie maksuagentuur ei suuda ennast kehtestada ning on jõuetuks muutunud. Peaksime PMANis ka neid küsimusi läbi vaatama.

Andres Oopkaup
Nõukogu liige

Liina Stranberg
Protokollija